

УДК 37:001.32 Цина А.Ю.]:378.011.3-051:6

DOI <https://doi.org/10.33989/2519-8254.2021.9-10.263598>

ORCID 0000-0002-0156-8330

ПЕРСПЕКТИВНА НАУКОВА ШКОЛА «ОСОБИСТІСНА СПРЯМОВАНІСТЬ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ ТА ВИВЧЕННЯ ПРОФЕСІЙНО ЗОРІЄНТОВАНИХ ДИСЦИПЛІН» ПРОФЕСОРА ЦИНИ А. Ю.

Ольга Титаренко,

кандидат сільськогосподарських наук,

доцент кафедри теорії і методики технологічної освіти

Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка

У статті проаналізовано процес становлення та розвитку наукової школи доктора педагогічних наук, професора Цини Андрія Юрійовича – завідувача кафедри теорії і методики технологічної освіти Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка, члена Всеукраїнської асоціації наукових і практичних працівників технологічної освіти та Співки дизайнерів України. Представлена наукова школа є перспективною з проблематики підготовки майбутніх учителів трудового навчання та технологій до вирішення професійних задач діяльності, пов'язаних із їх особистісно зорієнтованою фаховою підготовкою, теорією і методикою трудового навчання та навчання технологій. У публікації наведено хронологію науково-педагогічної діяльності професора А. Цини та перелік наукових досягнень ученого (захист дисертаційних робіт, грамоти за плідну працю та вагомий внесок у розвиток теорії і методики трудового навчання і технологій, керівництво проблемними групами та дослідженнями переможців Усеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт тощо).

Відзначено, що під керівництвом професора А. Цини у 2021 р. захищено дві дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук (Н. Нагорна, О. Рутковська) та здійснюється п'ять наукових досліджень за освітньо-науковою програмою «Середня освіта (Трудове навчання та технології)» третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти. Також, коротко охарактеризовано монографію та навчальні посібники професора Цини А. Ю. Зроблено висновок про те, що наукову школу проф. А. Цини спрямовано на забезпечення багатоаспектної проблематики навчання дітей (трудове навчання, навчання технологій і дизайну, ступенева середня школа, політехнічна освіта, позашкільна освіта з трудового навчання і технологій, реалізація принципу єдності трудового і виробничого навчання тощо) і підготовки майбутніх учителів трудового навчання, технологій та основ дизайну (пошуки нових форм розвитку професійної освіти, формулювання компетентнісних вимог до вчителя трудового навчання і технологій, з'ясування регіональних особливостей підготовки педагогічних працівників, становлення і реформування трудового навчання і технологій як особливого виду соціальної практики тощо).

Ключові слова: перспективна наукова школа, Цина Андрій Юрійович, трудове навчання, особистісна спрямованість трудового навчання, професійна підготовка вчителів технологій, професійно-зорієнтовані дисципліни.

Постановка проблеми. Наукову школу нині розглядають як важливий рушій у розвитку науки і педагогічної практики, адже в сучасних умовах соціокультурних змін існує значна кількість способів поширення інформації та широкі можливості набуття освіти, тому розвиток ученого рідко відбувається поза межами певного наукового об'єднання. Могутні обсяги фахової інформації такі великі, що його; завдання опанування їх виконує наукова школа – «неформальна співдружність висококваліфікованих дослідників у межах наукового напрямку, згуртованих спільністю підходів до розв'язання проблем, стилем роботи, ідеями та методами їх реалізації; такий колектив концентрує

потужну творчу енергію вчених, координує їхню діяльність у процесі дослідницького пошуку, максимально сприяє розкриттю здібностей молодих науковців, їхньому вихованню й перетворенню в зрілих дослідників, ініціює нові напрями наукових розвідок обраній у сфері» (Артюшенко, 2019). Кожна наукова школа є ієрархічно організованим об'єднанням, що узагальнює досвід поколінь учених; водночас – яскравим проявом колективної форми творчості під безпосереднім ідейним і науково-методичним керівництвом лідера – відомого вченого, який збагачує цей колектив науковими ідеями, визначає і спрямовує зміст та методи значної низки наукових досліджень.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематиці феномену наукової школи з середини ХХ століття присвячено значну кількість досліджень учених (П. Анохін, Г. Добров, Г. Лайтко, С. Микулінський, С. Хайтун, Ю. Храмов, М. Ярошевський та ін.), якими висвітлені загальні засади функціонування таких дослідницьких осередків; сукупність колективних форм наукової діяльності. Значення наукових шкіл для розвитку науки вивчали наукознавці та представники суспільних наук (А. Антонов, І. Аршавський, Т. Кун, І. Лакатос, Д. Прайс, Н. Семенов, Г. Штейнер та ін.); наукову школу як феномен і наукознавчу категорію було досліджено у загальноісторичному (В. Корзун, С. Максюкова), і в соціокультурному контекстах (Н. Лукіна, Е. Ляхович).

У роботах педагогів О. Адаменко, П. Артюшенка, В. Вихрущ, О. Гнізділової, М. Євтуха, С. Золотухіної, О. Любара, І. Прокопенка, Б. Ступарика, О. Сухомлинської та інших науковців розкрито поняття «наукова школа» в контексті висвітлення проблем науково-дослідної роботи у закладах вищої освіти в історико-педагогічному аспекті.

Мета статті – проаналізувати процес становлення та розвитку перспективної наукової школи доктора педагогічних наук, професора Цини Андрія Юрійовича.

Виклад основного матеріалу. Професор Цина Андрій Юрійович – доктор педагогічних наук, завідувач кафедри теорії і методики технологічної освіти Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка, член Всеукраїнської асоціації наукових і практичних працівників технологічної освіти та Спілки дизайнерів України.

Наукові інтереси А. Цини зосереджені на проблематиці підготовки майбутніх учителів трудового навчання та технологій до вирішення професійних задач діяльності, пов'язаних із їх особистісною трудовою підготовкою, теорією і методикою трудового навчання та навчання технологій; це зумовлює його становленням як лідера наукової школи. З дотичних проблем проводяться дослідження згідно стратегічних напрямів здобуття майбутніми педагогами основних загальнокультурних та професійних компетентностей освітньої галузі «Технології», що передбачає необхідність поліпшення методики трудового навчання та навчання технологій відповідно до прагнень і можливостей учнівської та студентської молоді. Предметом вивчення учнів цієї школи є загальнодидактичні та спеціальні принципи технологічної освіти, інноваційні педагогічні технології на уроках трудового навчання, питання професійної підготовки майбутніх учителів технологій, організація профільного технологічного навчання старшокласників, інтеграція змісту технологічної освіти.

Охарактеризуємо основні віхи життя і діяльності очільника наукової школи. У 1976 р. вступив і 1980 року закінчив загальнотехнічний факультет Бердянського державного педагогічного інституту. З 1983 р. в аспірантурі Українського науково-дослідного інституту педагогіки в лабораторії трудового навчання, якою завідував Г. Є. Левченко, виконував, а в 1988 р. захистив кандидатську дисертацію з теми «Педагогічне обґрунтування системи загальнотрудових знань і вмінь учнів 5–7 класів» (спеціальність 13.00.01 – теорія та історія педагогіки), підготовлену під науковим керівництвом доктора педагогічних наук, професора В. Мадзігона. З 2007 по 2010 р. під науковим консультуванням проф. О. Коберника навчався в докторантурі Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка; у 2011 р. захистив докторську дисертацію з теми «Теорія і методика особистісно-орієнтованої професійної підготовки майбутніх учителів технологій» (спеціальність 13.00.02 – теорія та методика технологічної освіти).

Працював: учителем трудового навчання в Примпосадській восьмирічній школі Приазовського району Запорізької області (1980–1983 рр.); науковим співробітником, де брав участь у розробці навчальних програм і посібників з трудового навчання для учнів 5–9 класів, у проектуванні навчально-виховних комплексів із наскрізною трудовою підготовкою учнів (1988–1989 рр.); старшим викладачем, а з 1991 року – доцентом кафедри трудового навчання та основ виробництва Полтавського державного педагогічного інституту імені В. Г. Короленка; завідувачем кафедри виробничо-інформаційних технологій та БЖД з 2011 р., а з 2015 р. – завідувачем кафедри теорії і методики технологічної освіти цього ж університету.

Професор Цина А. Ю. – член спеціалізованої вченої ради із захисту кандидатських дисертацій К 44.053.02 у Полтавському національному педагогічному університеті імені В. Г. Короленка; є керівником робочої групи з розробки та гарантом освітньо-наукової програми Середня освіта (Трудове навчання та технології) з підготовки фахівців третього рівня вищої освіти «доктор філософії»; входить до керівництва спеціальної дослідницької групи із запровадження проєктно-технологічної системи трудового навчання в Полтавській області та до складу редакційної колегії фахового науково-педагогічного журналу «Педагогічні науки» Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка.

У 2019 р. проф. А. Цина брав участь у створенні на базі факультету технологій та дизайну Коучинг-центру, метою якого є об'єднання та координація наукової та освітньої діяльності викладачів і здобувачів вищої освіти всіх рівнів з питань планування, інформаційного та методичного забезпечення, організації та реалізації системи підготовки освічених, творчих, креативних майбутніх фахівців галузі освіти, дизайну, культурології, здатних до творчої, відповідальної та лідерської діяльності; спрямованість майбутніх фахівців на реалізацію можливостей досягнення високих результатів та успіху шляхом перетворення набутих знань у майстерність, осмислення сенсу професійного навчання, усвідомлення важливості індивідуального розвитку особистої компетентності та усвідомлення необхідності постійного самоаналізу, самомотивації та саморозвитку; виявлення впевненості та довіри до себе як до лідера; розвиток прагнення відповідально та критично експериментувати з новими ідеями, звільняючись від помилок. Неодноразовий учасник оргкомітету IV–V Міжнародних конгресів «Європейський вектор розвитку українського етнодизайну»; у 2020 р. брав участь у роботі оргкомітету Всеукраїнської науково-практичної конференції «Теоретико-методичні аспекти технологічної освіти учнівської та студентської молоді засобами естетичної культури та дизайну» (24–25 вересня 2020 р.); має багаторічний досвід члена журі та експерт-консультанта у III та IV етапах Всеукраїнської учнівської олімпіади з трудового навчання (технологій).

Професора А. Цину нагороджено грамотами: за вагомий внесок у розвиток графічної культури та формування графічних компетентностей школярів, сприяння і підтримку обласного учнівського конкурсу з креслення на Полтавщині (Полтавський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти імені М. В. Остроградського); за вагомий внесок у розвиток освіти України (Інститут педагогіки НАПН України, 2018 р.); за багаторічну сумлінну працю, спрямовану на піднесення престижності технологічної освіти у суспільстві та системі загальної середньої освіти, вагомий особистий внесок у розвиток теорії і методики трудового навчання і технологій, плідну працю у підготовці педагогічних кадрів (Всеукраїнська асоціація наукових і практичних працівників технологічної освіти, 2019 р.) та ін.

Як керівник студентської проблемної групи «Особистісна спрямованість навчання професійно зорієнтованих дисциплін», проф. А. Цина здійснює підготовку студентів до участі у Всеукраїнських студентських олімпіадах зі спеціальності «Трудове навчання та технології», так у 2019 р. студентка факультету технологій та дизайну Оксана Рись стала переможницею II етапу Всеукраїнської студентської олімпіади зі спеціальності «Трудове навчання та технології» (нагороджено дипломом I ступеня). Результатом участі у 2019 і

2020 рр. студентів факультету технологій та дизайну у II турі Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт галузі знань «Технологічна освіта» стало їхнє нагородження дипломами I ступеня за наукові роботи з тем «Формування громадянської відповідальності учнів у трудовому навчанні» (Оксана Мелешко) та «Методика впровадження елементів театральної педагогіки на уроках трудового навчання» (Ірина Шах).

Тематика наукових досліджень наукової школи Цини А. Ю. є складовою науково-дослідної роботи «Теоретико-методичні аспекти технологічної освіти учнівської та студентської молоді засобами естетичної культури та дизайну», номер державної реєстрації УкрІНТЕІ № 0117U003063, що виконується на кафедрі теорії і методики технологічної освіти у межах робочого часу викладачів. Під керівництвом професора Андрія Цини захищено дві дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук, здійснюються п'ять наукових досліджень за освітньо-науковою програмою «Середня освіта (Трудове навчання та технології)» третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти.

У дисертації Наталії Нагорної «Формування проєктно-технологічної компетентності майбутніх учителів трудового навчання у процесі вивчення основ проєктування і моделювання» (Нагорна, 2021) обґрунтовано організаційно-методичні умови формування проєктно-технологічної компетентності майбутніх учителів трудового навчання у процесі вивчення основ проєктування і моделювання: формування проєктно-технологічної компетентності майбутніх учителів трудового навчання розглядається як важливе завдання під час вивчення навчальних дисциплін циклу професійної підготовки, а основи проєктування і моделювання виступають як важливий засіб його реалізації; методика навчання проєктуванню і моделюванню має особистісно орієнтоване спрямування, де враховуються індивідуальні особливості формування проєктно-технологічної компетентності майбутніх учителів і здійснюється комплексне її формування під час поетапного здійснення проєктно-технологічної діяльності; визначено критерії, показники та рівні сформованості проєктно-технологічної компетентності майбутніх учителів трудового навчання у навчанні проєктуванню і моделюванню; впроваджено наукові ідеї в освітньому процесі Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка, Криворізького державного педагогічного університету, Полтавського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти ім. М. В. Остроградського, Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка, Хмельницького національного університету.

У виконаній під керівництвом професора Андрія Цини дисертаційній роботі Олени Рутковської «Методика організації позаурочної роботи учнів з трудового навчання» (Рутковська, 2021) розроблено, теоретично обґрунтовано та експериментально перевірено методику навчання учнів технічному моделюванню в закладах позашкільної освіти, у процесі проєктування якої обрано такі компоненти моделі методики: теоретико-методологічний (загальна мета навчання учнів технічному моделюванню у закладах позашкільної освіти, завдання експериментального дослідження, основні методологічні підходи та принципи, покладені в основу проєктування експериментальної методики), змістово-процесуальний (організаційно-педагогічні умови; етапи реалізації методики – організаційно-визначальний, інтеграційно-технологічний та діяльнісно-рефлексивний; зміст методики через оновлення й модернізацію змісту навчальних програм та освітнього контенту у відповідності до сучасних запитів; методи навчання: інтерактивні, проєктні, моделювання, педагогічного партнерства, гейміфікації, Stem-освіти; форми освітньої взаємодії – інтегровані та нетрадиційні заняття, тематичні заходи, ігри, виставки, конкурси, змагання, презентації, квести), діагностично-оцінювальний (методи діагностики – тестування, анкетування, опитування, спостереження, вирішення проблемних ситуацій, конкурси, презентації; критерії, показники та рівні сформованості пізнавальної, практичної, творчої, соціальної компетентностей вихованців гуртків).

Загалом підготовлено до захисту дисертацію доктора філософії Анастасії Савченко «Проблеми підготовки майбутніх учителів трудового навчання у науково-педагогічній спадщині В. К. Сидоренка (1951–2013 роки)», в якій виявлено тенденції та закономірності, суперечності та особливості становлення системи підготовки вчителів трудового навчання в Україні, обґрунтовано етапи життєдіяльності видатного вченого, розкрито особливості становлення та розвитку наукової школи В. Сидоренка та її вплив на створення сучасної концепції технологічної освіти, вирішення проблем теорії і методики трудового навчання та креслення, професійної підготовки робітничих кадрів, інженерів та майбутніх учителів трудового навчання і технологій.

У майбутній дисертаційній роботі Севіндж Іманової «Формування в учнів 5–6 класів пізнавального інтересу до трудового навчання засобами інтеграції змісту технологічної освіти» визначено структуру пізнавального інтересу учнів до трудового навчання (мотиваційно-цільовий, змістово-операційний, контрольно-оцінювальний компоненти), теоретично обґрунтовано модель методики формування пізнавального інтересу учнів 5–6 класів до трудового навчання засобами інтеграції технологічної освіти, набули розвитку положення про зміст, функції та структуру технологій інтеграції трудового навчання, методика формування пізнавальних інтересів учнів, стимулювання їхньої пізнавальної активності обраними засобами.

Як лідер перспективної наукової школи, Цина А. Ю. є автором понад 370 наукових та науково-методичних праць з питань теорії і методики трудового навчання та технологій, зокрема автором підготовлено:

– монографію «Особистісно орієнтована професійна підготовка майбутніх учителів технологій: теоретико-методичний аспект» (Цина, 2011), де ним на основі вивчення й узагальнення існуючих структурних концепцій розвитку особистості з позицій їх ефективності для пояснення і прогнозування складників сучасної професійної підготовки майбутніх учителів технологій досліджено психолого-педагогічні проблеми та обґрунтовано педагогічні технології особистісно зорієнтованої професійної підготовки майбутніх учителів освітньої галузі «Технології»;

– навчальний посібник «Конструювання столярно-меблевих виробів-опор» (Цина, 2003), розроблений для вчителів трудового навчання та технологій, професійного навчання та кваліфікованих майстрів виробничого навчання; виготовлення меблів в Україні – один з найдавніших видів прикладного мистецтва, будучи предметом творчої діяльності людини, меблі відбивають умови життя людей, які їх створили, рівень розвитку культури, мистецтва і техніки в даний період; метою конструювання визначено створення функціонально та естетично виправданих, технологічних виробів, які виготовляють з сучасних матеріалів, уміння створювати такі вироби – одним з найголовніших завдань фахівців:

– підручник для студентів педагогічних ЗВО «Основи охорони праці» (Цина, 2014), пропонований для майбутніх фахівців, у якому систематизовано досвід викладання навчальної дисципліни «Основи охорони праці» згідно вимог типової навчальної програми; розкрито науково-методичні засади вивчення загальних питань охорони праці з урахуванням професійної орієнтації студентів закладу вищої педагогічної освіти, а також досягнень науково-технічного прогресу; виходячи з мети вивчення дисципліни: надання знань, умінь, здатностей (компетентностей) для здійснення ефективно, професійної діяльності, навчальний матеріал у підручнику скомпоновано так, що він забезпечує оволодіння студентами оптимальними шляхами управління охороною праці на підприємствах, в установах та в організаціях, формування у майбутніх фахівців відповідальності за особисту та колективну безпеку з урахуванням вимог охорони праці у сфері педагогічної діяльності; у переліку рекомендованої літератури наведені джерела загального і фахового характеру, вимоги яких є актуальними для всіх спеціальностей педагогічних працівників; підручник містить необхідний довідковий апарат, а інформацію пов'язано із практичними завданнями з обов'язкового виконання в повному обсязі всіх заходів гарантування безпеки на робочих місцях.

– навчальний посібник «Теорія і методика навчання технологій» (Цина, 2014), де розкрито теоретичні основи й методику навчання технологій (трудового навчання) відповідно до чинної програми з трудового навчання в 5-9 класах та програми з теорії і методики навчання технологій для вищих педагогічних навчальних закладів, які здійснюють підготовку вчителів;

– навчальний посібник «Формування естетичної культури майбутніх учителів технологій: теоретико-методичний аспект» (Титаренко, Цина, 2014), призначений для освітньої діяльності студентів, що розкриває науково-методичні засади формування естетичної культури майбутніх учителів технологій з урахуванням особистісної орієнтації їхньої професійної підготовки; виходячи з мети вивчення циклу дисциплін декоративно-прикладної творчості з надання знань, умінь, здатностей, (компетентностей) навчальний матеріал посібника спрямовано на оволодіння студентами оптимальними шляхами відродження українських національних традицій, формування у майбутніх фахівців естетичної культури засобами декоративно-прикладної творчості; на основі вивчення й узагальнення існуючих структурних концепцій розвитку особистості з позицій їх ефективності для пояснення і прогнозування складових сучасної професійної підготовки майбутніх учителів технологій розглянуто психолого-педагогічні проблеми та обґрунтовано педагогічні технології особистісно зорієнтованої професійної підготовки майбутніх учителів освітньої галузі «Технології».

– підручник «Персоналії в історії національної педагогіки. 20 видатних українських педагогів» (2002, с. 231-254), у якому вперше зроблено спробу розкриття змісту курсу педагогіки в закладах вищої педагогічної освіти на підґрунті вітчизняного історико-педагогічного досвіду, представленого в творчій спадщині 22 видатних українських педагогів; підручник рекомендовано студентам, викладачам, учителям і учням, які високо цінують національні здобутки і присвячують своє навчання та діяльність сучасному і майбутньому України; А. Циною запропоновано такий матеріал про відому українську педагогиню С. Ф. Русову.

Висновки. Отже, проф. А. Цина є лідером наукової школи, діяльність якої спрямовано на забезпечення багатоаспектної проблематики навчання дітей (трудове навчання, навчання технологій і дизайну, ступенева середня школа, політехнічна освіта, позашкільна освіта з трудового навчання і технологій, реалізація принципу єдності трудового і виробничого навчання тощо) і підготовки майбутніх учителів трудового навчання, технологій та основ дизайну (пошуки нових форм розвитку професійної освіти, формулювання компетентнісних вимог до вчителя трудового навчання і технологій, з'ясування регіональних особливостей підготовки педагогічних працівників, становлення і реформування трудового навчання і технологій як особливого виду соціальної практики тощо). У перспективах цієї школи зростання кількості дослідників, їхнє становлення як докторів філософії та науковців.

ЛІТЕРАТУРА

- Артюшенко, П. П. (2019). *Розвиток науково-педагогічних шкіл з трудового навчання в Україні (кінець 70-х років ХХ ст. – початок ХХІ ст.)*. (Автореф. дис. канд. пед. наук). Полтава.
- Бойко, А. М. (Ред.). (2004). *Персоналії в історії національної педагогіки. 22 видатних українських педагогів*: підручник. Київ: ВД «Професіонал».
- Гнізділова, О. А. (2016). Наукові школи Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка. В кн. І. Ф. Прокопенко, С. Т. Золотухіна (Ред.), *Педагогіка та психологія*: зб. наук. пр. (Вип. 54, с. 246-257). Харків.
- Коберник, О. М. (Ред.). (2014). *Теорія і методика навчання технологій*: навчальний посібник. Умань: ФОП Жовтий О. О.
- Нагорна, Н. О. (2021). *Формування проектно-технологічної компетентності майбутніх учителів трудового навчання у процесі вивчення основ проектування і моделювання*. (Дис. канд. пед. наук). Полтава. Взято з <http://chrome->

- extension://efaidnbmnnnibpcajpcgiclfndmkaj/http://pnpu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/04/disertacziya-nagorna-n.o.pdf
- Рутковська, О. М. (2021). *Методика організації позаурочної роботи учнів з трудового навчання*. (Дис. канд. пед. наук). Полтава. Взято з <http://chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcgiclfndmkaj/http://pnpu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/01/disertacziya-rutkovska.pdf>
- Титаренко, В. П., Цина, А. Ю. (2014). *Формування естетичної культури майбутніх учителів технологій: теоретико-методичний аспект*: навчальний посібник. Полтава: ПНПУ імені В. Г. Короленка.
- Цина, А. Ю. (Уклад.). (2003). *Конструювання столярно-меблевих виробів-опор*: навчальний посібник. Полтава: ІОЦ ПДПУ.
- Цина, А. Ю. (2014). *Основи охорони праці*: підручник для студентів педагогічних ВНЗ. Полтава: ПНПУ.
- Цина, А. Ю. (2011). *Особистісно орієнтована професійна підготовка майбутніх учителів технологій: теоретико-методичний аспект*: монографія. Полтава: ПНПУ.

REFERENCES

- Artiushenko, P. P. (2019). *Rozvytok naukovo-pedahohichnykh shkil z trudovoho navchannia v Ukraini (kinets 70-kh rokiv XX st. – pochatok XXI st.) [Development of scientific and pedagogical schools on labor training in Ukraine (late 70s of the XX century – beginning of the XXI century)]*. (Extended abstract of PhD diss.). Poltava [in Ukrainian].
- Boiko, A. M. (Ed.). (2004). *Personalii v istorii natsionalnoi pedahohiky. 22 vydatnykh ukrainskykh pedahohy [Personalities in the history of national pedagogy. 22 outstanding Ukrainian teachers]*: pidruchnyk. Kyiv: VD «Profesional» [in Ukrainian].
- Hnizdilova, O. A. (2016). *Naukovi shkoly Poltavskoho natsionalnogo pedahohichnogo universytetu imeni V. H. Korolenka [Scientific schools of Poltava National Pedagogical University named after VG Korolenko]*. In I. F. Prokopenko, S. T. Zolotukhina (Eds.), *Pedahohika ta psykhohihiia [Pedagogy and psychology]*: zb. nauk. pr. (Is. 54, pp. 246-257). Kharkiv [in Ukrainian].
- Kobernyk, O. M. (Ed.). (2014). *Teoriia i metodyka navchannia tekhnolohii [Theory and methods of teaching technology]*: navchalnyi posibnyk. Uman: FOP Zhovtyi O. O. [in Ukrainian].
- Nahorna, N. O. (2021). *Formuvannia proiektno-tekhnolohichnoi kompetentnosti maibutnikh uchyteliv trudovoho navchannia u protsesi vyvchennia osnov proiektuvannia i modeliuвання [Formation of project-technological competence of future teachers of labor training in the process of studying the basics of design and modeling]*. (PhD diss.). Poltava. Retrieved from <http://chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcgiclfndmkaj/http://pnpu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/04/disertacziya-nagorna-n.o.pdf> [in Ukrainian].
- Rutkovska, O. M. (2021). *Metodyka orhanizatsii pozaurochnoi roboty uchniv z trudovoho navchannia [Methods of organizing extracurricular activities of students in labor training]*. (PhD diss.). Poltava. Retrieved from <http://chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcgiclfndmkaj/http://pnpu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/01/disertacziya-rutkovska.pdf> [in Ukrainian].
- Tytarenko, V. P., & Tsyna, A. Yu. (2014). *Formuvannia estetychnoi kultury maibutnikh uchyteliv tekhnolohii: teoretyko-metodychnyi aspekt [Formation of aesthetic culture of future teachers of technology: theoretical and methodological aspect]*: navchalnyi posibnyk. Poltava: PNPУ імені В. Г. Короленка [in Ukrainian].
- Tsyna, A. Yu. (Comp.). (2003). *Konstruiuvannia stoliarno-meblevykh vyrobiv-opor [Design of joinery and furniture products-supports]*: navchalnyi posibnyk. Poltava: ІОТs PDPУ [in Ukrainian].

- Tsyna, A. Yu. (2014). *Osnovy okhorony pratsi [Fundamentals of labor protection]: pidruchnyk dlia studentiv pedahohichnykh VNZ*. Poltava: PNP [in Ukrainian].
- Tsyna, A. Yu. (2011). *Osobystisno oriientovana profesiina pidhotovka maibutnikh uchyteliv tekhnologii: teoretyko-metodychnyi aspekt [Personality-oriented professional training of future teachers of technology: theoretical and methodological aspect]: monohrafiia*. Poltava: PNP [in Ukrainian].

**PROFESSOR A. YU. TSYNA'S PERSPECTIVE SCIENTIFIC SCHOOL
«PERSONAL FOCUS OF LABOUR TRAINING AND STUDY
OF PROFESSIONALLY-ORIENTED DISCIPLINES»**

Olha Tytarenko,

Candidate of Agricultural Sciences, Associate Professor,
Associate Professor of the Department of Theory and Methods of Technological Education
of Poltava V. G. Korolenko National Pedagogical University

The article analyzes the process of formation and development of the scientific school of Doctor of Pedagogical Sciences, Professor Tsyna Andrii Yuriiiovych. He is the Head of the Department of Theory and Methods of Technological Education of Poltava V. G. Korolenko National Pedagogical University, Member of the All-Ukrainian Association of Scientific and Practical Workers of Technological Education and the Union of Designers of Ukraine. The presented scientific school is promising in the issues of training future teachers of labor training and technology to solve professional tasks related to their personally oriented professional training, theory, and methodology of labor training and technology training. This publication also presents a chronology of Professor A. Yu. Tsyna's scientific and pedagogical activities and the list of the scholar's scientific achievements, namely defense of dissertations, certificates for fruitful work, and a significant contribution to the development of theory and methods of labor training and technologies, management of problem groups, and research of winners of the All-Ukrainian competition of student scientific works, etc.

It is noted that N. Nahorna and O. Rutkovska defended dissertations for the degree of Candidate of Pedagogical Sciences under the guidance of Professor Andrii Tsyna in 2021. Five scientific studies are carried out within the educational-scientific program «Secondary Education (Labor Training and Technologies)» of the third (educational-scientific) level of higher education. Besides Professor A. Yu. Tsyna's monograph and textbooks are briefly described.

It has been concluded that Professor A. Yu. Tsyna's scientific school is aimed at ensuring the multifaceted issues of children's education (labor training, technology, and design training, graduate secondary school, polytechnic education, out-of-school education in labor training and technology, implementation of the principle of the unity of labor and industrial training, etc.) and training of future labor teachers, technologies and the basics of design (search for new forms of development of professional education, formulation of competency requirements for teachers of labor education and technology, clarification of regional features of training of pedagogical workers, formation and reform of labor education and technology as a specific type of social practice, etc.).

Keywords: *scientific school, labor education, Tsyna Andriy Yuriyovich, professionally-oriented disciplines, personal focus.*

Надійшла до редакції 15.07.2021 р.